

שלושה שאכלו פרק שביעי ברכות

מו.

עין משפט נר מצוה

כב א מ"י פ"ו מהלכות
נר מצוה ב' ד' ט
עשין כ ט"ו פ"ו א"ח כ"י
קסו ספ"ד:
כב ב מ"י וט"ו פ"ו מהלכות
א"ח פ"ו ר"א ספ"ד א:
ג מ"י פ"ב ט"ו פ"ד א:
ט"ו פ"ב ט"ו פ"ד א:
כד ב מ"י פ"א ט"ו פ"ד
ט"ו פ"ב ט"ו פ"ד א"ח
כ"ה א ט"ו פ"ב ט"ו פ"ד
ק"ג ט"ו פ"ב א:
כד ב מ"י פ"א מהלכות
נר מצוה ב' ד' ט
ה' ט"ו פ"ב ט"ו פ"ד א:

רבינו הגנאל

עד היכן ברכת הזמון.
פירוש. לענין שאין היחיד
אומר אותה ב' עיקר, והדאי
נדקט בברייתא שנים
ושלשה לשון זכר, לאו
אברותא קאי, אלא אי אחד
מהשלשה יודע ברכה
הראשונה והשני השלישי
הרשלישי השלישי, כל
אחד ואחד מציא את
חברו. ונ"ב ששת מתוך
שלושתיהם יכולים לשלש
הזמן ומאן דאמר שלש
אדרב, דסביר להיחזק
דאורייתא, הליכין היחיד
מברך נודה לך ורחם הטוב
והמטיב הרי שלש, מוסיף
ברכת הזמון שיאיר הזמן
אייב. ודחו רב יוסף ורב
נחמן בר יצחק ורב יצחק בר
מסאלה בר מרתא משימיה
דרב, כולן דחו ואמרו הטוב
המטיב לא דאורייתא, חד
אמר שהרי הפועלין עוקרין
אותה, וחד אמר שהרי
עוקרין בבית האבל, וחד
אמר שהרי פותח בה בברוך,
כלומר אינה מכלל ברכת
הזמן, שאלו היתה מכלל
ברכת הזמן לא היה פותחין
בה בברוך, דהא תניא לך
הבכרה הסמוכה לחברתה
אין פותחין בה בברוך.

רב ניסים גאון

ו' יזרא הלש קיבל עליה ר'
אבא אי מיתח קטין
חרין. שאקי. הדבר
שבשביבולו קיאר ו' זרא בזה
השם מפורש בבבא מציעא
בפרק השוכר את הפועלים
(דף 98.) ר' יזרא כי סליק
לארץ ישראל יתיב שי'
תעניתא ק' קמייאח כי הובא
דלישכתח תלמודא דבבל
מזינא כי הובא דלא ניטרא
בגורסיה ק' מציעיתא דלא
נישכור ר' אילעא (בגמ' יתא
ר' אלעוה) בשניה תנפל עליה
מילי דצבורא ק' בתרייתא
היי הכי דלא נישלוט בו
נורא דגינתם כל ל' יומין
הוה בדיק נפשיה שגו
תנורא סליק ותיב בגייה לא
הוה קא טלטט ביה נורא
יומא חד יהו ביה רבנן
עניינה וחרין שאקי וקור
ליה קטין חרין שאקי
ובמס' מנדרין פירק אחד
דיני ממונות (דף 17.) תנור
בריוי דהוה שבכתיבתיה ר'
יזרא כי ב' כח נפשיה דר'
יזרא אמר עד האינא הוה
קטין חרין שאקי דהוה בעא
על רחמי בו':

קטיוא חרין שקי. כך היו קורין לר' זירא. וטעמא מפרש צנצא
מזיעא בהשוכר את הפועלים (דף 97 פה). **כי מטא למשרי.** לישנא
לשירותא כלומר לפרוס צרכת המוליא ולככול: **רז הווא דמצנז.**
היינו רז הווא סתמא. ולפי שעכשיו היה ר' זירא צורך ישראל במקום

ר' זירא הלש על לגביה ר' אבהו (ב' קיבל
עליה אי (ב' מתפח קמיוא חרין שקי עבידנא
יומא טבא לרבנן אתפח עבד סעודתא
לכולהו רבנן כי מטא למשרי אמר ליה לר'
זירא לישרי לן מר א"ל לא סבר לה מר להא
דר' יוחנן דאמר בעל הבית בוצע שרא להו
כי מטא לברוכי אמר ליה נברך לן מר אמר
ליה לא סבר לה מר להא דרב הונא דמון
בבל דאמר בוצע מברך ואיהו כומאן סבירא
ליה כי הא דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון
בן יוחי בעל הבית בוצע באורח מברך בעל
הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח
מברך כדי שיברך (ב' בעל הבית מאי מברך
יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה
ולא יכלם לעולם הבא ורבי מוסיף בה דברים
ויצלה מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו ונכסיו
מוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלום שטן לא
במעשי ידיו ולא במעשי ידיו ואל יזדקר לא
לפניו ולא לפניו שום דבר הרהור חטא
ועבירה ועון מעתה ועד עולם: יעד היכן
ברכת הזמון רב נחמן אמר עד נברך ורב ששת
אמר עד הזן נימא כתנאי דתני חדא
הברכת הזמון שנים (א) ושלשה ותניא אידך
שלשה וארבעה סברוה דכולי עלמא הטוב
והמטיב לאו דאורייתא היא מאי לאו בהא
קמיפלאי מאן דאמר שתיים ושלש קסבר עד
הזן ומאן דאמר שלש וארבע קסבר עד נברך
לא רב נחמן מתרין לטעמיה ורב ששת
מתרין לטעמיה רב נחמן מתרין לטעמיה דכ"ע
עד נברך מאן דאמר שלש וארבע שפיר ומ"ד
בברכת פועלים עסקינן דאמר מר (ב' פותח בהון וכולל בונה ירושלים בברכת
הארץ רב ששת מתרין לטעמיה דכ"ע עד הזן מ"ד שתיים ושלש שפיר ומ"ד
שלש וארבע קסבר (ב' הטוב והמטיב דאורייתא היא אמר רב יוסף תדע דהטוב
והמטיב לאו דאורייתא (שהרי פועלים עוקרים אותה אמר רב יצחק בר שמואל
בר מרתא משמיה דרב תדע דהטוב והמטיב לאו דאורייתא שהרי פותח בה
בברוך ואין חותם בה בברוך כדתניא (כ"ל הברכות כולן פותח בהן בברוך
וחותם בהן בברוך חוץ מברכת הפירות וברכת המצות וברכה הסמוכה לחברתה
וברכה אחרונה שבקריית שמע יש מהן שפותח בהן בברוך ואין חותם בברוך
ויש

ירושלים אבל לחלאין אין לצרך אס האחד אינו יודע כי אס המזי צרכה אכל רציעי לפי דנצרך לצד לא חשיז צרכה ולכן אי אפשר לחלק
לשנים נצרך והזן ומאן דאמר גד' קסבר עד נצרך דנצרך חשיז צרכה אס בני ענמיה והזן צרכה אחרת וליינו גד' שתרצעה
בני אדס מצרכין אסתא שאלח יאמר נצרך והשני הזן והשלישי נודה לך והרציעי עד צונה ירושלים:
כל הברכות כולן פותחות בברוך וחותרות בברוך חוץ מברכת הפירות וברכת המצות וברכה הסמוכה לחברתה וברכה אחרונה
שבקריית שמע. והא לך הסדר צרכת אשר יצר אינה סמוכה לנטילת ידיים דנטילה שייכא בלא אשר יצר והרצה פעמים אומרה
לצדה אלהי נשמה אמאי אינה פותחת צורך לחינה סמוכה לאשר יצר וכו' כגון אס לא צא מן הנקצים ידיה וטהרות אין לרין לזכרת
אשר יצר ורין לומר הואיל ואין זה אלא הודאה צעלמא אינה פותחת צורך ומתמם צורך הואיל וארובה קאמ קאמ וכן נמי
צריך לומר גזי אמה הוא עד שלא נצרה העולם וכו' וכל הני צרכות סגנונות כל אחת צרכה לענמה כדאמרו צעלמא (י) כד היה מלהך היה
מצרך מלעדי גבר וכן כולן ועוד דהו קצרות והיין צרכת הפירות יתי רצון למי היא סמוכה ואומר רציעי תם שהיא מן הצרכה צורך אמה
'ה' המעציר שניה פעמיה וכה רצון לומר ויהי רצון ואם תאמר והלא כל הצרכות כולן צריך לומר צעלמיתמן מעין פותחתן וכה אילכ וייל
דשפיר הוי מניה סמוך לחתמיה מהמעציר דסמוך לחתמיה איכא ותגמלני סמוך עובייה והיינו גמילות חסדים שהקצ"ה מעציר
שניה מן האדס ומחדש כחו כדאמרנו צמדש חדשים לצקרים וגו' שהוא מחזיר הנשמה שלמה ושקטא בגוף כאשר היתה צתמלה אע"פ
שהיתה עיפה והיינו פעין פתחתה ולעסוק בצדרי תורה והערב נא הכל צרכה אמת היא ורין לומר והערב נא וישתצח סמוכה
לצורך שאמר ולכן יש ליחזה שלא לפסר ציעייה אע"פ שיש הפסק עוצא פסוקי דומרה מכל מקום לא מפסקי וצוה ינחל צרכה אחרונה
שבק"ש אמת כו' אמת היא סמוכה אל הצנה וכו' ופסוקי ק"ש לא מפסקי ואם תאמר צרכה אחרונה למי שהוא קורא בתורה אמאי
לריכה לפתוח צורך הא סמוכה לחצרתה לצרכה ראשונה ויש לומר לפי שהיו רגילים (י) שלא היו מצרכים רק הראשון צרכה ראשונה
והאחרון צרכה אחרונה ואיכא הפסק גדול בין ראשון לחצרון (י) שזע שמקטו שתייהן לכל אי' ואל' משום הגנצנין ומשום היוצאים לא זה ממקומה:
והטוב

(א) ז"ל קיבל (ב) ג"י עשין
(מטת) ופסקת (עבד) וכו'
(ג) שם צרכת הזמן שתיים
(ד) א"כ צ"ע
(ה) גי' ע"פ וכן צעלמיה אי'
(ו) דקמין (ז) גי' ע"פ (ח) ז"ל נקטן
מג' (י) פסקים קדי (יא) יש
ספריה הנוסחה שנים ושלושה
(יב) שם אמה וצרכה ו צרכת
הזן את ה' אלהיך ו צרכת
הזמן אמנם לכאורה נראה
עיקר כדרכת מוס' מפני
שהיה ספק (יג) ז"ל נקטן ס':
(יד) וצנצא כ' (ט) וצנצא
אמרין כך הנוסחה וצנצא כן
שקטו שתייהן לכאורה משום
הנכסין ומשום היוצאים שזע
לא זה ממקומה:

הגהות הב"ח
(א) ג' ס' ס' בלעל הבינה:
(ב) שם צרכת הזמן שתיים
ושלש ומהא ארץ שלש
וארבע סכונים: (ג) שם
לזמן מן ברובה ראשונה
כתקנתה שניה פותח
בברכת הארץ וכוללים
בונה ירושלים:

גליון הש"ס
גמ' שהרי פועלי עוקרין.
פי' לעיל ק"ד ט"ו פ"א חוץ
ד"ה וחומס יז"ע:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה ע"ה ע"ה. ולא
משום דאין צרכת הזמן
מקמי צרכת הזמן.
הר"ק (וע' בדברי רבינו
ג"ת ס"י ר':)

מוסף תוספות
א. בתוס' ר"יש הוסיף,
כלומר שברך ברכת זמן
השלישי עם השנים ולומר
שבירך יחזור ויאכל.
ב. בתוס' ר"יש מחזיק,
חמה רבינו על אלקי נשמה
וכו'.
וכו'.

מוסף רש"י
נכסיו. קרקעות, וממון
ושאר דברים הנקראים
מנטלנין (כח"ו). וכולל
בונה ירושלים בברכת
הארץ. שני צרכות אמה
צרכת הארץ ועין ירושלים
זמנות (ועי' שו"ט). קסבר
המטיב והמטיב דאורייתא
היא. ומצרכת הארץ היא
כדאמר לקמן (ת"י): אשר
מן זה זה הטוב והמטיב
(לקמן שם). וברכת המצות.
כגון להשתקף ציעייה וכל
נטילת לזנב (פסחים דף.).
וברכה אחרונה שבק"ש.
אע"פ שאין צרכה אחרת
לנטילת הימנה שמתחלה זה
בברוך (שם) שיהי הפסק
קריא שמה. אפ"כ אינו
מתחיל עם צורך ומציעין
ליה צרכה הסמוכה לחברתה
לחמה שלפי ק"ש שהיא
מחזיק אמת וצ"ע על קומא
על ק"ש וצנצא מתחיל (לעיל
ד"י): שצ"ח לקמן (ת"י)
ויצי אחר אי' ר' אליהו,
כדנתיב ויהי אלהים אמת,
הלך מתלה צרכה אריכה
דמיל (רשב"ם פסחים שם).
יש מהנה, מעלה שבתיה,
שפותח בהן בברוך ואינו
חותם בברוך. ענין צרכת
פירות ומצות (פסחים שם).